

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΑΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΑΣ ΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΔΟΣ.

Ο ΣΑΚΙΣ ἐπολέμησεν ὁ διάβολος τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν, τοσάκις νικηθεὶς κατήσχυθη, καὶ ἔπαθε μεγάλην βλάβην. Μέγαν διωγμὸν εὐθὺς εἰς τὰς ἀρχὰς ἐκίνησε κατὰ τῆς ἐκκλησίας, ἀγωνιζόμενος ἵνα ἐξαλείψῃ καὶ ἐκ τῆς καρδίας καὶ ἐκ τοῦ σώματος τῶν ἀνθρώπων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ πανάγιον ὄνομα. Βλέπων δὲ, ὅτι διὰ τῶν διωγμῶν οὐδὲν κερδαίνει, ἐπειδὴ ὅσον αὐτὸς ἐδίωκε, τόσον ὁ ἀριθμὸς τῶν πιστῶν ἠύξανεν, ἐπιτηδεύεται, ἵνα ἐξολοθρεύσῃ παντελῶς τοὺς κήρυκας τῆς πίσεως. Ὅθεν, ὅταν ὁ πρωτοδιάκονος καὶ ἀπόστολος Στέφανος ἐκήρυττε παρῥησίᾳ τοῦ Χριστοῦ τὸ ὄνομα, τοσοῦτον θυμὸν καὶ ὀργὴν ἐξήγειρεν εἰς τὰς καρδίας τῶν Ἰουδαίων, ὥστε ἔτρυζον τοὺς ὀδόντας αὐτῶν, καὶ ὀρμήσαντες ἀνιλεῶς αὐτὸν ἐλιθοβόλησαν. « Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν » τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις. » Ἐκ τούτου δὲ πάντες οἱ τοῦ Χριστοῦ μαθηταί, πλὴν τῶν ἀποστόλων, διεσκορπίσθησαν εἰς τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας. Διὸ ἔχαιρε τῆς ἐκκλησίας ὁ ἐχθρὸς καὶ ἐτέρπετο, νομίζων, ὅτι ἐνίκησε καὶ κατὰ κράτος κατήρ-

γησε τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν. Αὐτὴ ὁμῶς ἢ τούτου νίκη ὑψώσασα τοῦ Χριστοῦ τὸ ὄνομα, κατήσχυνε καὶ κατετραυμάτισεν αὐτὸν ἐξ ὀλοκλήρου. Διότι τινὲς τῶν διασκορπισθέντων μαθητῶν καταντήσαντες εἰς τὴν μεγαλόπολιν Ἀντιόχειαν, ἐπέστρεψαν πολυάριθμον πλῆθος εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν. Ἐκεῖ δὲ πρῶτον ἠκούσθη τὸ ὄνομα χριστιανός, ἐπειδὴ ἐκεῖ πρῶτον ὠνομάσθησαν χριστιανοί, ὅσοι εἰς τὸν Χριστὸν ἐπίστευον. Ὅθεν οὐ μόνον οὐκ ἐσβέσθη τοῦ Χριστοῦ τὸ ὄνομα, ὡς ὁ διάβολος παντὶ τρόπῳ ἠγωνίζετο, ἀλλ' ὑπερέλαμψε καὶ ὑπερυψώθη, καὶ ἐγένετο ὄνομα καὶ δόξα καὶ καύχημα πάντων τῶν πιστῶν, ὡς ὁ θεὸς ἠθέλησε καὶ ἀπ' αἰῶνος ὤρισε. Χριστιανοί, ἀκούσατε τῆς σήμερον ἀναγνωσθείσης ἀποστολικῆς πράξεως τὴν ἐξήγησιν, ἵνα θαυμάσαντες τοῦ θεοῦ τὰ ἔργα, μεγαλύνητε τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομα.

Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, διασπαρέντες οἱ Ἀπόστολοι ἀπὸ τῆς ἁλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στε.

Πραξ. 7.
54. 59.

Πραξ. 8.
7.

Πραξ. 11.
19.

φάνω, διήλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον, εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις.

Θλίψιν γενομένην ἐπὶ Στεφάνῳ λέγει τὴν λύπην, ἣν πάντες οἱ πιστοὶ ἐδοκίμασαν διὰ τὸν λιθασμὸν τοῦ Στεφάνου, καὶ τὴν ξενωχωρίαν τοῦ φοβεροῦ διωγμοῦ τῆς ἐκκλησίας, τοῦ γενομένου κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ἐν ἣ ὁ Στέφανος ἐλιθοβολήθη. Ἀποστόλους δὲ ἐνταῦθα ὠνόμασεν οὐχὶ τοὺς δώδεκα· διότι αὐτοὶ ἔμειναν τότε ἐν Ἰερουσαλήμ, τὴν ἐκεῖ συγκροτοῦντες ἐκκλησίαν· ἀλλὰ τοὺς λοιποὺς μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ, καθότι καὶ αὐτοὶ ἀπεσαλμένοι ἦσαν πρὸς τὸ κήρυγμα· οὗτοι οὖν οἱ μαθηταὶ διὰ τὸν γενομένον ἐπὶ Στεφάνῳ διωγμὸν ἐν Ἰερουσαλήμ φυγόντες ἐκεῖθεν, διεσκορπίσθησαν εἰς διαφόρους τόπους· καὶ τινες μὲν ἐξ αὐτῶν κατήντησαν εἰς τὴν Φοινίκην, ἐπαρχίαν τῆς Συρίας, ἐν ἣ καὶ ἡ Τύρος καὶ ἡ Σιδῶν· τινὲς δὲ εἰς τὴν ἐπίσημον τῆς Κύπρου νῆσον· καὶ ἄλλοι εἰς τὴν μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον πόλιν τῆς Ἀντιοχείας, τὴν πρωτεύουσαν τότε τῶν ἀνατολικῶν πόλεων. Τόποι δὲ ἦσαν οὗτοι, ἐν οἷς πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων κατ' ὤκουν, πολλοὶ δὲ καὶ ἐσύχναζον· αὐτοὺς δὲ μόνους καὶ οὐχὶ τοὺς ἐθνικοὺς ἐδίδασκον τῆς πίστεως τὸν λόγον οὗτοι οἱ ἅγιοι τοῦ Χριστοῦ μαθηταί, τὴν παραγγελίαν φυλάττοντες τοῦ διδασκάλου αὐτῶν, ὅς τις παρ' ἡγγείλεν αὐτοῖς, ἵνα τοὺς Ἰουδαίους προσηλύσαντες, εἰς αὐτοὺς πρῶ-

τον κηρύξωσι τὸ εὐαγγέλιον. « Εἰς ὁδὸν » ἐθνῶν, εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὁ Κύριος, μὴ » ἀπέλθῃτε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ » εἰσέλθῃτε. Πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ » πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. » Διὸ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος ἔλεγε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, τοὺς μὴ ὑποδεξαμένους τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα· « Ὑμῖν ἦν ἀναγ- » καῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ » θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ ἀπωθεῖσθε αὐτόν, καὶ οὐκ » ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, » ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. » Ἐλαβε δὲ ταύτην τὴν προτίμησιν τὸ Ἰουδαϊκὸν γένος, ἐπειδὴ εἰς αὐτὸ διὰ τὴν θεογονσίαν αὐτοῦ ἐδόθη πρότερον « Ἡ υἱοθεσία καὶ ἡ δόξα » καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λα- » τρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι. » Ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ γένους ἦσαν οἱ πατέρες, ἡγουν ὁ Ἀβραάμ καὶ ὁ Ἰσαάκ καὶ ὁ Ἰακώβ καὶ πάντες οἱ προφῆται· ἐξ αὐτοῦ τοῦ γένους καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα. Διὸ αὐτοὶ ἦσαν οἱ προητοιμασμένοι πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας.

Ἦσαν δὲ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελθόντες εἰς Ἀντιόχειαν, ἐλάλουν πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν. Καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ' αὐτῶν· πολὺς τε ἀριθμὸς πίσεισας ἐπέσρεφεν ἐπὶ τὸν Κύριον.

Ματθ. 10.
5. 6.Πράξ. 13.
46.

Ρωμ. 9. 4.

Πράξ. 11.
20.

Ἐξ αὐτῶν τῶν εἰρημένων μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ τινὲς [Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι κατὰ τὴν πατρίδα, εἰσέβησαν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ ἐδίδασκον τοὺς ἐκεῖ Ἑλληνιστὰς, ἦγον ἐκείνους, οἵτινες Ἰουδαῖοι μὲν ἦσαν τὸ γένος καὶ τὴν θρησκείαν, τὴν δὲ πατρίδα καὶ τὴν διάλεκτον Ἑλληνες· πρὸς αὐτοὺς εὐηγγελίζοντο τὸν Κύριον Ἰησοῦν, τουτέστιν ἀνήγγελλον καὶ διηγοῦντο πάντα τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. « Καὶ ἦν, » λέγει, χεὶρ Κυρίου μετ' αὐτῶν. » Χεῖρα δὲ κυρίου ὀνομάζει τὰ θαύματα ὁ ἱερός Λουκᾶς οὐ μόνον ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ, καθὼς ὅταν λέγῃ ὡς ἐκ προσώπου τῶν ἀποστόλων. « Ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου » ἐκτείνειν εἰς Ἰάσιν. » Ὁμοίως καὶ ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Παύλου. « Καὶ νῦν ἰδοὺ » χεὶρ Κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔση τυφλός. » Θαύματα οὖν ἐποίουν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν οὗτοι οἱ ἅγιοι ἄνδρες, δι' αὐτῶν βεβαιοῦντες τὸν ὑπ' αὐτῶν διδασκόμενον εὐαγγελικὸν λόγον· διὸ καὶ πολὺ πλῆθος τῶν ἐκεῖ κατοικούντων, ἐπέσρεψαν εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν.

Ἦκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν. καὶ ἔξαπέσειλαν Βαρνάβαν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχείας.

Ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησία ἐστὶν ἡ πρώτη καὶ ἡ μήτηρ πασῶν τῶν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν· διότι ἐξ αὐτῆς ἐξεληθέντες οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ

διὰ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἐπιστρέφαντες τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν, συνέστησαν τὰς κατὰ διαφόρους τόπους ἐκκλησίας· αὐτὴ οὖν ὡς πρώτη, ὡς μήτηρ, ὡς διδάσκαλος, καὶ ὡς ἔχουσα τότε ἐν αὐτῇ τοὺς θεοφόρους ἀποστόλους, οὐ μόνον ἔλυε τὰς ἀπορίας τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν· οὐ μόνον αἱ λοιπαὶ ἐκκλησίαι ὡς λόγον θεοῦ ἐδέχοντο, ὅσα αὐτὴ ἐθέσπιζεν· ἀλλὰ καὶ ἐφρόντιζεν, ἵνα οἱ πιεσθέντες καὶ ἐκκλησίαν συγκροτήσαντες, σερρωθῶσιν εἰς τὴν τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἀλήθειαν, καὶ εἰς τὴν θεοφιλή τῶν ἀρετῶν ἐργασίαν· διὰ τοῦτο καθὼς, ὅταν ἔμαθεν, ὅτι ἡ Σαμαρεία ἐδέχθη τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην· οὕτως ὅταν ἐφθασαν εἰς τὰ ὦτα αὐτῆς τὰ περὶ τῶν Ἀντιοχείων, ἦγον, ὅταν ἤκουσε τὰ θαύματα, ὅσα ἐποίησαν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν οἱ ἐκεῖ ἐλθόντες μαθηταί, καὶ τὴν ἐπιστροφήν τοῦ πλῆθους τῶν Ἀντιοχείων, ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν Βαρνάβαν, ἵνα συμβοηθὸς γενόμενος τοῦ ἔργου, σκηρίξῃ μὲν τοὺς πιεσθέντας, ἐπιστρέψῃ δὲ τοὺς ἔτι ἀπισθύντας. Ἀλλὰ διὰ τί ἀπέστειλε τὸν Βαρνάβαν; διότι αὐτὸς πρῶτος μεταξὺ τούτων τῶν ἐβδομήκοντα μαθητῶν ἔδειξεν ἔνθερμον πρὸς Χριστὸν ἀγάπην καὶ ζῆλον, πωλήσας τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, καὶ βαλὼν τὰ χρήματα παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· αὐτὸν οἱ ἀπόστολοι γνωρίσαντες ἱκανὸν πρὸς τὸ παρακαλεῖν τοὺς ἀδελφοὺς, ὠνόμασαν ἀντὶ Ἰωσή Βαρνάβαν, ἦγον υἱὸν παρακλήσεως, αὐτὸς αὖ ἄνθρωπος ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύμα-

Π. αἰ. 4.
29.

Π. αἰ. 13.
11.

Π. αἰ. 11.
22.

Π. αἰ. 11.

Π. αἰ. 1.
36. 37.

Π. αἰ. 11.
24.

» τος ἀγίου καὶ πίσεως. » Εἶχε δὲ πρὸς τούτοις καὶ κοσμικὰ προτερήματα ἀρμόδια πρὸς τὴν τοιαύτην ἀποστολήν· διότι ὡς Κύπριος τὴν πατρίδα, καὶ ἐκ τῆς φυλῆς Λευῖ καταγόμενος, ἀρετὸς ἦν εἰς τοὺς συμπατριώτας αὐτοῦ· τοὺς Κυπρίους, τοὺς πρότερον ἐλθόντας καὶ τὴν πίσιν κηρύξαντας εἰς τὴν Ἀντιόχειαν· ὡς δὲ ἐκ τῶν γεννητόρων αὐτοῦ τὴν ἑλληνίδα γλῶσσαν καὶ γινώσκων καὶ λαλῶν, ἐπιτηδεῖος ἦν διδάξαι τοὺς ἐν Ἀντιοχείᾳ· διὰ τὰς ἐν αὐτῷ οὖν ἀρετὰς καὶ χάριτας ἀπέστειλεν αὐτὸν ἐκεῖ ἢ ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησία.

¹¹ ^{23.} Ὁς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ, ἐχάρη καὶ παρεκάλει πάντας τῆ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ, ὅτι ἦν ^{24.} ἀνὴρ ἀγαθός καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίσεως· καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ.

Ἴδου ὁ καρπὸς τῆς ἀποστολῆς τοῦ Βαρνάβα· αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὢν ἀγαθοπροαίρετος καὶ πλήρης τῶν χαρισμάτων τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ πίσεως θερμῆς τε καὶ σταθερᾶς, ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, ἰδὼν ἐκεῖ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ, ἤγουν τὰ θαύματα, καὶ τὴν πίσιν καὶ τὴν ἀρετὴν τῶν πισυευσάντων, ἐπληρώθη χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως· θεῖον δὲ ζῆλον ἀναλαβὼν, παρεκάλει αὐτούς, ἵνα διαμένωσι σερεοὶ καὶ ἀκλόνητοι εἰς τὴν τῆς καρδίας αὐτῶν διά-

θεσιν καὶ προθυμίαν, δι' ἧς εἰς τὸν Χριστὸν πισεύσαντες, εἰργάζοντο τῆς ἀρετῆς τὰ ἔργα· φανερόν δὲ ἐστίν, ὅτι τῷ αὐτῷ ζήλῳ καὶ τοὺς ἀπίστους ἐδίδασκε καὶ παρεκάλει, ἵνα ἐκ τῆς πλάνης αὐτῶν ἐπιστρέψωσι· διότι μετὰ τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἀρκετὸν πλῆθος ἐπίστεισαν τῷ κυρίῳ, καὶ ἐγένοντο προσθήκη εἰς τοὺς προλαβόν πισεύσαντας. οὐκ ἀνεπαύθη δὲ εἰς τοῦτο ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος· ἀλλ' ἰδὼν ὅτι ὁ μὲν θερισμὸς ἦν ^{Ματθ. 9. 37} πολλὸς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι, ἐξῆλθεν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας, ζητῶν τὸν προθυμώτατον, ἅμα δὲ καὶ ἐπιτηδειότατον τοῦ εὐαγγελίου ἐργάτην.

Ἐξῆλθε δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον· καὶ εὗρων αὐτὸν, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἀντιόχειαν ^{Πραξ. 11. 25.}

Ὁ Παῦλος ἐλέγετο καὶ Σαοῦλ καὶ Σαῦλος· ἀρά γε δὲ τριώνυμος ἦν; ἢ μόνον διώνυμος, καθότι Σαοῦλ καὶ Σαῦλος ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἐστίν, διαφόρως προφερόμενον; ἢ ἐλέγετο Σαοῦλ καὶ Σαῦλος, οἱ δὲ θεῖοι ἀπόστολοι ὠνόμασαν αὐτὸν Παῦλον, καθὼς καὶ τὸν Ἰωσήφ ὠνόμασαν Βαρναβᾶν· καὶ τὸν ^{Πραξ. 4. 36.} Ἰωσήφ τὸν καλούμενον Βαρσαβᾶν, Ἰούσον· καὶ τὸν Ἰωάννην, Μάρκον; τοῦτο πιθανὸν φαίνεται· ἄδηλον ὁμῶς τὸ, διὰ τί ὁ θεηγόρος ^{Πραξ. 12. 25.} Λουκάς, ἄχρι μὲν τοῦ δεκάτου τρίτου κεφαλαίου τῶν πράξεων Σαῦλον ὀνομάζει τὸν Παῦλον· ἀπὸ δὲ τοῦ κεφαλαίου τούτου, ἐν τῷ ἰσορεῖ, ὅτι ὁ Σαῦλος ὁ καὶ Παῦλος παρέ- ^{Πραξ. 9. 13.} ση τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἕως τέ- ^{Οἱ Κριτ'}

λους τῶν πράξεων ὀνομάζει αὐτὸν, Παῦλον· ὅπερ δὲ τινες λέγουσιν, τουτέστιν, ὅτι τοῖς Ῥωμαίοις ὁ Λουκᾶς ἐπόμενος, ἐκάλεσε τὸν Σαῦλον Παῦλον, ἀπίθανόν ἐστι, καὶ τῶν ἀποστολικῶν φρονημάτων ἀνάξιον. Βλέπε δὲ δὺω μεγάλας ἀρετὰς τοῦ Βαρνάβα· τὸν ἀποστολικὸν ζῆλον, δι' οὗ προτιμᾷ τοῦ ἰδίου συμφέροντος τὴν ὠφέλειαν τοῦ πλησίον· καὶ τὴν ἀληθινὴν ταπεινῶσιν δι' ἧς πείθεται, ἵνα μικρὰ μὲν περὶ ἑαυτοῦ φρονῇ, μέγала δὲ περὶ τοῦ Παύλου. Ὁ Βαρνάβας, ὡς ἀπεσταλμένος εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ὑπὸ τῶν ἀποστόλων, εἶχεν ἐκεῖ καὶ τὰ πρωτεῖα καὶ πᾶσαν ἄλλην τιμὴν καὶ περιποίησιν· ὁμοῦς ὁ ζῆλος τῆς πίστεως ἔπεισεν αὐτὸν, ἵνα φέρῃ τὸν Παῦλον εἰς τὴν Ἀντιόχειαν διδάσκαλον καὶ ἀρχηγὸν τοῦ κηρύγματος. Ὁ Βαρνάβας ἰκανώτατος καὶ ἄριστος ἦν διδάσκαλος τῆς πίστεως· ἔδειξαν τοῦτο τὰ πράγματα. Διότι, ἀφ' οὗ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, ὁ ἀριθμὸς τῶν πιστῶν ἐπλήθυνεν· ὁμοῦς ἡ ταπεινῶσις ἔπεισεν αὐτὸν, ὅτι χρεῖαν ἔχει βοήθου, καὶ ὅτι ὁ Παῦλος ὡς τελειότερος δύναται καρποφορῆσαι περισσότερον καρπὸν. Διὸ ἔρχεται εἰς τὴν Ταρσὸν, ἵνα ἀναζητήσῃ τὸν Παῦλον, εὐρὼν δὲ αὐτὸν ἐκεῖ, ἔφερεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Σημείωσαι δὲ καὶ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ὑπακοὴν τοῦ Παύλου· ὅστις ὑπακούσας τῷ Βαρνάβῳ, ἠκολούθησεν αὐτῷ προθύμως.

τίσαι τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς χριστιανούς.

Ἐπέτυχεν ὁ θεὸς Βαρνάβας τοῦ σκοποῦ· διότι, ἀφ' οὗ ἔφερε τὸν Παῦλον εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, τότε οἱ δὺω ὁμοῦ ἐν ὀλόκληρον ἔτος ἐρχόμενοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐδίδασκον τὸ συναθροιζόμενον πλῆθος· « Χρηματίσαι » τε πρῶτον, λέγει, ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς χριστιανούς, » ἤγουν τότε κατὰ πρῶτον οἱ μαθηταὶ οἱ εἰς τὸν Χριστὸν πιστεύοντες ὠνομάσθησαν χριστιανοί· καὶ δὲ οὐκ ἐφανέρωσεν ὑπὸ τίνος ὠνομάσθησαν, ὁμοῦς ὁ λόγος πείθει, καὶ ἡ ἀκολουθία τῶν λεγομένων ζητεῖ, καὶ οἱ ἅγιοι πατέρες βεβαιούσιν, ὅτι οἱ θεοφόροι ἀπόστολοι ἐξ ἀποκαλύψεως χριστιανούς ὠνόμασαν τοὺς πιστούς. Τινὲς δὲ ἀπονέμουσι ταύτην τὴν δόξαν εἰς τὸν Παῦλον, λέγοντες, ὅτι αὐτὸς ὑψωσε τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, ὠνομάσας τοὺς μαθητὰς χριστιανούς. Μεγάλη δὲ καὶ τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῶν Ἀντιοχείων ἡ δόξα, καθότι ἐν αὐτῇ πρῶτον ἠκούσθη τὸ ὄνομα χριστιανός, καὶ οἱ ἐν αὐτῇ πρῶτοι ὠνομάσθησαν χριστιανοί· πρὸ δὲ τούτου οἱ μὲν πιστοὶ ὠνόμαζον πάντας τοὺς εἰς Χριστὸν πιστεύοντας, μαθητὰς, ἀδελφούς, ἁγίους πιστούς· οἱ δὲ ἄπιστοι Ἰουδαῖοι, Γαλιλαίους, ἢ Ναζωραίους. Ἐξότου δὲ οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ ὠνομάσθησαν χριστιανοί, διὰ τούτου τοῦ ὀνόματος καὶ οἱ πιστοὶ καὶ οἱ ἄπιστοι ὠνόμαζον τοὺς εἰς Χριστὸν πιστεύοντας. « Εἰ δὲ ὡς χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, »^{1.} Ἐγραφεν ὁ θεομακάριος Πέτρος· »^{4. 16.} Ἐν ὁ-

Ἰθαν. πρὸς
Αὐτ. ἀπόκρ.
45.
Νύσ. περὶ
τελειότ.
Χρ. Οἰκουμ.
Θεοφ. εἰς
τὰς πράξ.

Πραξ. 11.

Ἐγένετο δὲ αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον ἰκανὸν, χρημα-

Πρ. αἱ. 26 » λίγω μὲ πείθεις χριστιανὸν γενέσθαι. «
28. ἔλεγε πρὸς τὸν Παῦλον ὁ βασιλεὺς Ἀγρίπ-
πας.

Πρ. αἱ. 11. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κα-
27. τήλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφηῆται
εἰς Ἀντιόχειαν.

Μὴ θαυμάσης ἀκούων ἐν μὲν τῷ εὐαγ-
γελίῳ, ὅτι πάντες οἱ προφηῆται ἕως Ἰωάν-
νου τοῦ βαπτιστοῦ προεφήτευσαν· ἐνταῦθα
δὲ, ὅτι οἱ προφηῆται ἦλθον ἀπὸ τῆς Ἱερου-
σαλήμ, εἰς τὴν Ἀντιόχειαν· μηδὲ νομίσης
ὅτι τὰ εὐαγγελικὰ λόγια ἀντιλέγουσιν εἰς
τὰ τῶν ἀποστολικῶν πράξεων· διότι τὸ

Ματθ. 11. εὐαγγέλιον διὰ τούτων τῶν λόγων· « Πάν-
13. » τες γὰρ οἱ προφηῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰω-
» ἀννου προεφήτευσαν· » ἐδήλωσε τοὺς
προφήτας τοὺς προφητεύσαντας περὶ τῆς
παρουσίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οἵτινες
ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἀδάμ προεφήτευσαν ἕως
τοῦ Ἰωάννου, μετ' αὐτὸν δὲ ἔπαυσαν τὰς
τοιαύτας προφητείας· οἱ δὲ μετὰ Χριστὸν
προφηῆται προεφήτευσαν οὐ περὶ τοῦ Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ἀλλὰ περὶ τῶν μελλόντων γενέ-
σθαι πραγμάτων· καὶ προεφήτευσεν μὲν
περὶ τοῦ προφητικοῦ αὐτῶν χαρίσματος ὁ
προφήτης Ἰωὴλ, λέγων. « Καὶ ἔσται μετὰ

Ἰωὴλ 2. » ταῦτα ἐκχεῖ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ
28. » πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ
» υἱοὶ ὑμῶν, καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν. » Ἐ-
λαβὼν δὲ τὸ προφητικὸν χάρισμα οἱ μὲν
δώδεκα ἀπόστολοι διὰ τοῦ παναγίου πνεύ-
ματος, τοῦ ἐκχυθέντος ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῇ
ἡμέρᾳ τῆς πεντηκοστῆς· οἱ δὲ λοιποὶ ἐ-

λαμβάνον αὐτὸ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χει-
ρῶν τῶν ἀποστόλων. « Καὶ ἐπιθέντος, λέγει Πρ. αἱ. 19.
6. » ὁ ἱερός Λουκᾶς, αὐτοῖς τοῦ Παύλου τὰς
» χειράς, ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐ-
» τοὺς· ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ προσφή-
» τευον. Οὐ μόνον δὲ ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ
γυναῖκες ἐλάμβανον τοῦτο τὸ προφητικὸν
χάρισμα κατὰ τὴν τοῦ Ἰωὴλ προφητείαν.
Διότι καὶ αἱ τέσσαρες παρθένοι, αἱ θυγατέ- Πρ. αἱ. 21.
9. ρες Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ προεφή-
τευσαν. Καὶ τοῦ μὲν Ἀγάβου τὸ ὄνομα ἐφα-
νέρωσεν ὁ ἅγιος ἱστορικός, τὸ δὲ τῶν λοιπῶν
προφητῶν, τῶν μετὰ τοῦ Ἀγάβου ἐλθόντων
ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλήμ εἰς τὴν Ἀντιόχειαν,
ἐσιώπησε. Μήπως δὲ αὐτοὶ ἦσαν ἐκεῖνοι,
ὧν τὰ ὀνόματα ἀναφέρει ἐν τῷ δεκάτῳ
τρίτῳ κεφαλαίῳ, λέγων· « Ἦσαν δὲ τινες Πρ. αἱ. 13.
1. » ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὔσαν ἐκκλησίαν
» προφηῆται καὶ διδάσκαλοι, ὃ, τε Βαρνά-
» θας καὶ Συμεὼν, ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ
» Λούκιος ὁ Κυρηναιὸς, Μαναὴν τε Ἡρώ-
» δου τοῦ τετράρχου σύντροφος, καὶ
Σαῦλος.

Ἀναστάς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Πρ. αἱ. 11.
28. Ἀγαβος, ἐσήμανε διὰ τοῦ πνεύμα-
τος, λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσσεσθαι
ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην· ὅστις καὶ
ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος.

Εἷς ἐξ αὐτῶν τῶν προφητῶν, τῶν ἐλθόν-
των ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλήμ εἰς τὴν Ἀντιόχει-
αν, ὀνόματι Ἀγαβος, εἶς ἐν μέσῳ τῶν ἐκεῖ
πιστῶν, προεῖπε διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου

πνεύματος, ὅτι μέλλει γενέσθαι μεγάλη πείνα εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· ἥτις καὶ ἐγένετο εἰς τὸν καιρὸν Κλαυδίου Καίσαρος, τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ῥωμαίων. Ὁ Ἄγαθος, ὁ λαβὼν τῆς προφητείας τὸ χάρισμα, εἰς ἣν τῶν ἑβδομήκοντα ἀποστόλων, οὐ τὴν μνήμην ἐπιτελεῖ ἢ τῶν ὀρθόδοξων ἐκκλησία τῆ τετάρτῃ τοῦ Ἰαννουαρίου μηνός. Ὅτι δὲ πείνα ἠκολούθησεν, ὅτε ὁ Κλαύδιος ἐβασίλευε, μαρτυροῦσι περὶ τούτου οὐ μόνον ὁ ἱερός Λουκάς, λέγων· «Ὅσιν καὶ ἐγένετο» ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος· ἄλλὰ καὶ ὁ Ἑβραῖος ὁ Ἰώσηπος, διηγούμενος ὅτι ἢ τῶν Ἀδιαβηνῶν βασίλισσα Ἐλένη, μαθοῦσα ὅτι τότε, ἤγουν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Κλαυδίου, πείνα ἐβασάνιζε τὴν Ἱερουσαλήμ, πρῶτον μὲν αὐτὴ ἀπέστειλε σῖτον πολὺν καὶ σύκων φορτώματα, ἔπειτα δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς ὁ Ἰζάτης ἔστειλε πολλὰ χρήματα. Πρὸς τούτοις δὲ μαρτυρεῖ περὶ τούτου καὶ ὁ Ῥωμαῖος Σουετόνιος ὁ Τρανκουίλλος, λέγων περὶ τοῦ Κλαυδίου, ὅτι ὑπὸ τοῦ ὄχλου ὕβρεσι καὶ ἄρτου τμήμασι τοσοῦτον ἐκακώθη, ὥστε μόλις ἐδυνήθη εἰσελθεῖν εἰς τὸ παλάτιον ὀπισθόδρομος. Ὅτι δὲ ἢ τότε πείνα ἀπλώθη εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, μαρτυρίας οὐκ ἔχομεν, εἴτε ἐπειδὴ οὐκ ἦσαν πανταχοῦ ἰσταρικοί, εἴτε ἐπειδὴ ἀπώλοντο τὰ βιβλία τῶν τὰ περὶ αὐτῆς ἰσορησάντων. Μήπως δὲ τὸ σχῆμα τῆς ὑπερβολῆς μετέβηεν ὁ προφήτης Ἄγαθος, διὰ δὲ τοῦ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐνόησε τὴν γῆν τὴν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τότε βασιλευομένην· προεῖπε δὲ τὴν πρόρρησιν ταύτην πρῶτον

μὲν, ἵνα μὴ οἱ ἄπιστοι ἀφορμὴν λαβόντες ἐκ τῆς πείνας, κατηγορῶσι τοὺς πιστοὺς, λέγοντες, ὅτι ἢ τιμωρία ἐστάλη, ἐπειδὴ καταργεῖται ἢ πατροπαράδοτος αὐτῶν θρησκεία· δεύτερον δὲ, ἵνα τοῦτα προμαθόντες οἱ πιστοί, προβλέψωσι βοηθήματα διὰ τοὺς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ πιστοὺς, ὅπου ἰσχυρώτερον ἐκράτει ἢ πείνα. Τοῦτο δὲ καὶ ἐποίησαν οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ πιστοί, ὡς φανερόν ἐστιν ἐκ τῶν ἐξῆς λόγων.

Τῶν δὲ μαθητῶν, καθὼς ἠὔπορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ὁ καὶ ἐποίησαν ἀποσεύλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου

Ἀκούσαντες οἱ μαθηταί, ἤγουν οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ χριστιανοί, τὴν προφητείαν τοῦ ἀποστόλου Ἀγάθου, ἐπίστευσαν εἰς τὰ προφητευθέντα· διὸ καθεὶς «Καθὼς ἠὔπορεῖτο,» ἤγουν κατὰ τὸν τρόπον ὃν εἶχεν, ἄλλος δηλαδὴ πολὺ, καὶ ἄλλος ὀλίγον, ὥρισεν, ἵνα ἀποσεύλῃ εἰς διακονίαν, τουτέστιν ὑπηρεσίαν καὶ βοήθειαν τῶν ἀδελφῶν τῶν χριστιανῶν, τῶν εἰς τὴν Ἰουδαίαν κατοικούντων. Τοῦτο δὲ καὶ ἐποίησαν, συνάξαντες πάντα, ὅσα ἕκαστος ὥρισε, καὶ διὰ τῶν ἀποστόλων Βαρνάβα καὶ Παύλου πέμψαντες αὐτὰ πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ πρεσβυτέρους, ἵνα ἐκεῖνοι διανέμωσιν αὐτὰ πρὸς τοὺς ἐκεῖ πτωχοὺς. Τίνες δὲ ἄρά γε ἦσαν

1ου σ. 6.
20 κ. 1.2
ΑΓΓ.

Π ραξ. 11
29.

30.

Σουετ. περὶ
Κλαυδ. κ.
18.

οὔτοι οἱ πρεσβύτεροι; Τὸ ὄνομα πρεσβύτερος, ὁμοίως καὶ τὸ ἐπίσκοπος, ἔχει δύο σημασίας, τὴν κατὰ λέξιν, καὶ τὴν κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν συνθήκην· καὶ τὸ μὲν, ἐπίσκοπος, κατὰ μὲν τὴν πρώτην σημασίαν σημαίνει τὸν ἐπιστάτην, τὸν ἐπιτηρητὴν, τὸν διοικητὴν· κατὰ δὲ τὴν δευτέραν, τὸν ἀρχιερέα· οὕτω καὶ τὸ πρεσβύτερος, κατὰ μὲν τὴν πρώτην σημαίνει τὸν γηραιότερον· κατὰ δὲ τὴν δευτέραν, τὸν τελετὴν τῶν μυστηρίων, ἡγουν τὸν ἱερέα, τὸν προσετώτα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Τοιούτους δὲ πρεσβυτέρους, ἡγουν ἱερεῖς, ἐχειροτόνησεν ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἰς τὴν

11:23. 14. 23.

1: 1. 5.

11:23. 20. 17.

12: 5. 14.

2. 1ωάν 1
3. 1ωάν 1

Λύστραν καὶ εἰς τὸ Ἰκόνιον καὶ εἰς τὴν Ἀντιόχειαν· τοιούτους πρεσβυτέρους ἔγραψεν ὁ Παῦλος πρὸς τὸν Τίτον, ἵνα καταστήσῃ εἰς πᾶσαν πόλιν, καθὼς καὶ ἀπὸ στόματος αὐτῶ διέταξε· τοιοῦτοι ἦσαν οἱ πρεσβύτεροι τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας, οὓς ἐκάλεσεν ὁ αὐτὸς Παῦλος εἰς τὴν Μίλητον· τοιούτους πρεσβυτέρους παρήγγειλεν ὁ ἀδελφότης Ἰάκωβος, ἵνα προσκαλῆ ὁ ἀσθενής, ὅπως ἀλείψωσιν αὐτὸν ἔλαιον εἰς ἐξάλειψιν ἁμαρτιῶν καὶ σώματος υἰγείαν. Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς καὶ ἀπόστολος ὠνόμασεν ἑαυτὸν πρεσβύτερον, οὐ κατὰ ταύτην τὴν σημασίαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν πρώτην, ἡγουν καθὼς ἦν γηραιότερος· διότι αὐτὸς ἦν ἀρχιερεὺς, οὐχὶ δὲ ἱερεὺς μόνον. Πάντες δὲ οἱ ἀπόστολοι, ὡς τελειωταὶ πάντων τῶν μυστηρίων καὶ διοικήτορες πάσης τῆς ἐκκλησίας, ἦσαν ἀρχιερεῖς· οἱ δὲ πρεσβύτεροι τῆς ἐκκλησίας ἦσαν μόνον

ἱερεῖς, μίαν κατὰ μέρος διοικοῦντες ἐκκλησίαν· τοῦτο φανερόν ἐστιν· πρῶτον μὲν, ἐπιεδὴ βλέπομεν ὅτι ὁ Παῦλος ὑποτάσσει τοὺς πρεσβυτέρους εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Τιμοθέου, ὅστις ἦν τῆς Ἐφέσου Ἀρχιερεὺς. « Κατὰ πρεσβυτέρου, ἔγραψε πρὸς αὐτόν, » κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ » ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. » Τοῦτο δὲ οὐκ ἐποίει, εἰάν τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα εἶχον ὁ, τε ἀρχιερεὺς καὶ ὁ πρεσβύτερος. Δεύτερον, ἐπειδὴ εἰς πᾶσαν ἐπαρχίαν ἢ πόλιν εἰς μόνος ἦν ἀρχιερεὺς, πολλοὶ δὲ πρεσβύτεροι· εἰάν οὖν οἱ πρεσβύτεροι ἦσαν ἀρχιερεῖς, ὁ Ἰάκωβος λέγων· « Προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, » παρήγγειλε τὰ ἀδύνατα· διότι τις ἀσθενής ἠδύνατο προσκαλέσαι ἐκ διαφόρων πόλεων τοὺς ἀρχιερεῖς; πῶς δὲ καὶ ὁ Λουκᾶς ἔλεγεν, ὅτι ὁ Παῦλος πέμφας ἀπὸ τῆς Μιλήτου εἰς Ἐφεσον, « Μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας; » Σημειώσαι δὲ, ὅτι τοὺς αὐτοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφέσου ὠνόμασεν ὁ Παῦλος καὶ ἐπισκόπους· « Ἐν ἴω, εἶπε πρὸς αὐτούς, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ὑμᾶς ἐπισκόπους, κατὰ τὴν πρώτην σημασίαν ἐκλαβὼν τὸ, ἐπισκόπους, ἡγουν ἐπιστάτας καὶ ἐπιτηρητάς· διότι καὶ αὐτοὶ οἱ τῆς ἐκκλησίας πρεσβύτεροι ἐπιστάται καὶ διοικηταὶ εἰσι τῶν ὑποθέσεων, τῶν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῆς τῆς ὑπ' αὐτοὺς ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Λουκᾶς εἶπεν ἀπλῶς πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους, οὐχὶ δὲ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, μήπως οἱ πρεσβύτεροι, περὶ ὧν

1. 1ωάν 5. 19.

12: 5. 14.

11:23. 20. 17.

λαλεῖ, οὐκ εἶχον ἰσρωσύνης χαρακτῆρα, ἀλλ' ἦσαν ἄνθρωποι γέροντες, πιστοὶ καὶ ἐπ' ἀγαθωσύνη δεδοκιμασμένοι, καὶ διωρισμένοι ὑπὸ τῶν ἀποστόλων διὰ τὴν διανομὴν τῆς ἐλεημοσύνης, καὶ τὴν τῶν πτωχῶν ἐπιστάσιαν καὶ ἐπιμέλειαν. Βλέπε δὲ τὸ ἄγιον τῆς ἐλεημοσύνης τῶν Ἀντιοχείων πα-

ράδειγμα· αὐτὸ διδάσκει ἵνα ἕκαστος βοηθῆ καὶ ἐλεῆ, καθ' ὅσον δύναται, οὐ μόνον τοὺς παρόντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπόντας καὶ μακρὰν ἀφ' ἡμῶν ἀπέχοντας ἀδελφοὺς, ὅταν ἀκούῃ, ὅτι εὐρίσκονται εἰς-ξενωχωρίας καὶ ἀνάγκας.

